

zijn', zo rapporteerde Polak Daniëls begin oktober '44 aan Ferwerda, de regeringscommissaris voor de repatriëring,

'hoe verschillend ook van achtergrond en capaciteiten, alle geschikte *débrouillards*. Onder hen bevinden zich enige goede monteurs-chauffeurs, koks en administratieve krachten. Zij hebben cursussen in EHBO gevolgd, verder in anatomie, fysiologie, pathologie, verbandleer en ziekentransport, eenvoudige techniek en beginselen Russisch'¹ -

Russisch, want de colonne zou komen te opereren in gebieden waar zich het Rode Leger zou bevinden.

Zou het dan voor een in Zwitserland gevormd corps van Nederlanders mogelijk zijn, bijvoorbeeld naar Theresienstadt te gaan of naar Auschwitz? Polak Daniëls had daarop vertrouwd, maar aan de regering in Londen was in de herfst van '44 duidelijk dat niets er op wees dat de Sowjet-Unie de nodige faciliteiten zou verlenen. Wat dan te doen met de colonne? De Meester, voorzitter van het *London Committee*, schreef in november aan de Vos van Steenwijk dat het hem het beste leek indien de colonne zich na de bevrijding naar Den Haag zou begeven 'voor werk onder de nog aanwezige leden der Joodse gemeenschap'. Daar zaten wel bezwaren aan vast! 'Het is mij', aldus de Meester, 'van betrouwbare zijde uitgelegd dat de stemming in Holland thans zodanig is dat een overwegend Joods hulpcorps onder de bevolking weinig sympathie zou ontvangen. Dit punt, hoewel betreurenswaardig, kan niet over het hoofd gezien worden, doch ik zou u willen verzoeken, dit als streng vertrouwelijk te beschouwen.'²

Hoe liep de zaak af?

Het Militair Gezag deed in december weten dat de hulpcolonne alleen dan in bevrijd Nederland zou kunnen worden ingezet indien zij de nodige auto's meebracht. Dat was, aangezien uit Zwitserland alleen auto's zonder banden uitgevoerd mochten worden, niet mogelijk. Er kwam toen het plan op de proppen, de colonne in haar geheel naar Frankrijk te laten gaan waar zij onder de dienst van Ferwerda zou komen te ressorteren, maar die dienst had slechts enkele administratieve hulpkrachten

¹ Brief, 6 okt. 1944, van A. Polak Daniëls aan G. F. Ferwerda, bijl. 9 bij J. van den Tempel: 'Beknopt overzicht van de werkzaamheden van het departement van sociale zaken, gevestigd te Londen, in het tijdvak 10 mei 1940-24 februari 1945, ten behoeve van de Enquêtecommissie 'Regeringsbeleid 1940-1945' (juni 1948), *Eng.*, algemeen, gestenc. bijl. 31. ² Brief, 8 nov. 1944, van Th. de Meester aan J. W. J. de Vos van Steenwijk (*Eng.*, punten 1 en m, gestenc. bijl. 116, p. 9).